

Haastattelussa Bullsin Ilkka Kalliomäki

Sanomalehti- sarjakuvat eivät kuole koskaan!

Vesa Kataisto

Norjalainen laivanvarustaja Cornelius Bull (1878 - 1931) suuntasi laivansa kohti Amerikkaa 20-luvun lopulla tarkoituksenaan tehdä hiilikauppoja. Hiili-kaivostyöläisten lakko teki kaupat tyhjiksi ja sai Bullin vaihtamaan alaa. Chigacossa amerikkalaiset lehtikustantajat tarjosivat kokeneelle kauppi miehelle mahdollisuutta alkaa levittämään sarjakuvastrippejä.

Bull ei aluksi ollut niinkään innostunut sarjakuvista kuin uskonnollisväritteistä ”Päivän sana” -kolumnia kirjoittaneen Frank Cranen syndikoinnista. Pian Cornelius Bull kuitenkin oivalsi markkinaraon ja otti yhteyttä mm. King Features- sekä Ledger-syndikaattiin, tarjoutuen edustamaan näitä Norjassa, Ruotsissa, Suomessa ja Tanskassa.

(Cornelius) Bulls Presstjänst AB on välittänyt sarjakuvia suomen lehdistölle 75 vuoden ajan. Pitkäaikaisin edustaja oli Lennart Malmfält, joka 50- ja 60-luvuilla rakensi Bullsin vahvan aseman lehtien sarjakuvamarkkinoilla. Sarjakuvilla on ollut tärkeä merkitys suomalaisten elämässä. Valitettavasti paljon perinteestä on tutkimatta, toteaa Ilkka Kalliomäki, Bullsin sarjakuvien edustaja sekä Bullsin omistaman Fennopressin toimitusjohtaja.

Hän on koulutukseltaan yhteiskuntaopin maisteri, joka työskenteli 70-luvulla Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksella ja sittemmin työsuojeluhallituksessa. Bulls Presstjänst AB:n palveluksessa Kalliomäki on ollut vuodesta 1982 lähtien, toimien ensin Tukholmassa ja vuodesta 1985 lähtien Suomeen perustetusta sivutoimistosta. Koripalloa, keilailua sekä elokuvia harrastava Kalliomäki on lisäksi ollut perustamassa vuonna 1969 Tampereen elokuvajuhlia sekä 1989 Espoo Cinea.

- Muutamia esimerkkejä suomalaisten uskollisuudesta suosikkisarjoihinsa: Aka-

Kalliomäki on toiminut
Bullsin palveluksessa yli
20 vuoden ajan.

teemikko Yrjö Väisälälle välitettiin Turun Sanomista sarjakuvat hänen ollessaan purjehtimassa eri puolilla maailmaa. Joensuun kirkkoherran jäädessä eläkkeelle 80-luvulla hän mainitsi Karjalaisen päätoimittajalle, ettei odota enää mitään muuta kuin etteivät Fantomin (Mustanaamion) seikkailut loppuisi lehdestä ennen kuin hänestä itsestään aika jättää. Puheissa kerättiin nimilistoja, kun 1978 John Burns ja Pat Wright alkoivat piirtää Modesty Blaisea. Lukijat vaativat Jim Holdawayn seksikästä Modestyä takaisin lehteen.

Kalevan toimituspäällikkö ihmetteli, miksi Mustanaamion seikkailu Kainuun Sanomissa on edellä heidän lehteään. Varsinaiseksi ihmetelijäksi paljastui Pyhäsalmen kaivoksen johtaja, joka luki molempia lehtiä niiden levikkialueen rajalla, listaa Kalliomäki.

Erityisesti Mustanaamio alias Fantom eli Urja on todella suomalaisille rakas. Se on herättänyt ristiriitaisia tunteita jopa korkearvoisissa poliitikoissa saman puolueen sisällä. Ulkoministeri Erkki Tuomioja arvosteli Urjan ”viidakon valtiaan” asemaa nettipäiväkirjassaan. Pertti Paasio puolestaan älähti, kun Turun Sanomien kysymyspalstalla väitettiin Diana Palmerin miestä ja kahden lapsen isää naimattomaksi vaeltavaksi aaveeksi.

Tällä hetkellä miljoona suomalaista ikään ja asemaan katsomatta lukee Viiviä ja Wagneria. Suomessa Juba Tuomolan sarjaa levittää PIB Copenhagen, ulkomailla Bulls.

- Viivin ja Wagnerin suosio perustuu sen suomalaisiin elementteihin. Jo naapurimaassa se menee useimpien ihmisten huumorin- ja käsityskyvyn ohi. Määrättyjen sarjakuvien suosio perustuu tuttuuteen. Luonnollisesti Bulls in edustamat sarjat ovat jo valikoituja suuresta sarjakuvien massasta. Monet amerikkalaisetkin sarjat ovat yleismaailmallisia, koska ne ovat jo monikulttuurisessa yhteiskunnassa suodattuneet eri ihmisten ymmärrettäviksi. Useiden suomalaisten sarjakuvien kohdalla ongelmana on, etteivät ne ole monien lukijoiden omaksuttavissa, Kal-

liomäki arvioi.

Hänen mukaansa viime aikojen suurin muutos on ollut jatkosarjojen kuihtuminen. Niiden tekeminen ja sisältö on jäänyt ajastaan jälkeen esimerkiksi USA:ssa, lukijoiden puolesta niitä voisi olla sarjakuvavivulla edelleen.

- Muuten viime vuosina kiinnostus sarjakuviin osana lehtien sisältöä on ollut nousussa. Lehtien taloudellinen tila ja sarjakuville varatun tilan ahtaus ei anna toiveita kasvattaa sarjojen lukumäärää suuressa mitassa. Mikäli jokin sarjakuva ei kokonaan häviä tuotannosta, on sarjojen vuosittai-

nen vaihtuvuus ehkä kymmenen prosentin luokkaa. Bulls in edustukseen tulee vuodessa kymmenisen uutta tarjokasta, ja niistä ehkä yksi tai kaksi saa pysyvän sijan lehdissä (vähintään 3-5 julkaisijaa).

- Vakavasti otettavia tarjouksia kotimaisilta sarjakuvantekijöiltä tulee meille vuodessa kymmenkunta. Periaatteessa mahdollisuudet saada kotimainen sarjakuva julki ovat hyvät, mutta sekä meille että tekijälle pitäisi syntyä tuloa. Nykyisellä hintatasolla saatetaan päästä rajapyykkille vasta, jos 10 lehteä julkaisee sarjaa. Monien kotimaisten sarjakuvien kohdalla ongelmana on joku huono idea (tuttuuden ja samaistumisen tai muuten persoonallisuuden puute, suosikkisarjojen kopiointi ei riitä), keskeneräinen piirtäminen tai jopa huono tekstaus, Kalliomäki määrittelee.

- Markkinat ovat tiukat Yhdysvalloissakin. Samat tekijät kiertävät eri syndikaatteja, mutta uskoisin tarjottujen sarjojen kokonaisluvun olevan siellä lähemmäs tuhatta vuosittain, paneelit (pilakuvat) mukaan lukiin. Ehkä muutama kymmenen pääsee kokeilemaan ja kenties 10 - 15 jää elämään yli vuoden ajan.

- Sanomalehtisarjakuvan tulevaisuus on tiukka, mutta sarjat säilyvät niin kauan kuin sanomalehti ilmestyy printtimuodossa. Sanomalehtien lukijamäärät ovat noin yhden prosentin laskussa, mutta sarjakuvia lehdestä lukevien aikuisten määrä on edelleen 34%. Luku on yksi korkeimmista uutisten, tv-ohjelmien ja ilmoitusten jälkeen. Sen jälkeen voidaan kysyä missä mennään, päätää Kalliomäki.

Modesty Blaise ja Mustanaamio ovat suomalaisten sanomalehtien kesto-suosikkeja.

